

Årsta 4H-klubb's historia.

Skriven av Göran Grönvall.

" Klubbperioden": 1974 – 1988

Våren 1974 samlade jag ett gäng ungdomar och började med vårsådd och potatissättning nedanför Årsta hotell. Platsen var anvisad av dåvarande statsträdgårdsmästaren. Platsen var bland fruktträden till Årsta gårds gamla trädgård. Årstaparken i övrigt höll man på att ordna till för grässådd osv. Jag hade tagit kontakt med Uppsala läns 4H och fick då uppfattningen att odling var rätt 4H-verksamhet. Årsta 4H-klubb var ett faktum!

En parentes om förorten Årsta.

Vid den tiden var jag ansvarig för fritidsverksamheten i HSB Gräslökens styrelse. Jag var med och startade Årsta samrådsgrupp som var en grupp med engagerat folk från bostadsrättsföreningarna i Årsta. Vi såg som vår uppgift att få igång föreningar i den då nya förorten Årsta i Uppsala. Gruppen delade upp ansvaret att få igång föreningar. Jag var med och fick igång Stäppens IF -73, 74 startade jag Skogsmullegrupper via Friluftsförbundet och var själv huvudansvarig ledare. Jag fick ledare i Unga örnar att ansvara för fritidsverksamhet för en grupp tonåringar och fick Berit Hörner att starta en teatergrupp i HSB:s servicehus 4 (Teatrum - som blev gruppen Kameleonten på 80-talet). Årstakyrkan fick i gång fritidsgården Kryddan. Samrådsgruppen jobbade intensivt i nära 10 år. Resultatet blev att förorten Årsta troligtvis blivit en av Uppsala stads föreningstätaste områden med fyra egna stora föreningar idag - Årsta 4H-klubb, Stäppens IF, Årsta BTK samt från -98 Årsta IK, som mellan åren -88 och -98 var en självständig klubbsektion inom Årsta 4H-klubb. Årstaborna tog själva ansvaret att skapa bra fritidsverksamhet åt barn och ungdom i området. Någon kommunal fritidsgård fanns inte och byggdes inte i området. Samrådsgruppen lyckades med sin basmålsättning, dvs att förhindra alla nya förorters gissel de första 10 - 15 åren - social oro bland områdets ungdomar - barnen blev tidigt sysselsatta i stor grupp föreningar. Denna parentes om området Årsta är en väsentlig glimt av hur man i ett nytt bostadsområde tack vara en stor grupp tidigt engagerade människor lyckades förhindra stor social oro bland ungdomar i ett nytt bostadsområde. Märkligt är nog också att en typisk landsbygdsförening, dvs 4H flyttade till stan och i hög grad var med om denna lyckade förortshistoria.

Åter till Årsta 4H-klubb:

Rubriken "Klubbperioden" bör ges en förklaring. I dag sätter förmodligen de flesta likhetstecken mellan Årsta 4H-klubb och Bolsta by 4H-gård. Men från början fanns inte 4H-gården utan Årsta 4H-klubb fungerade som en helt vanlig 4H-klubb vars verksamhetslokaler var servicehusen inom Årstas bostadsrättsföreningar samt fritidsgården i Årstaskolan. Fritidsgården i Årstaskolan var klubbens "hem" fram till omkring 1985. 1986 blev klubbhuset på Bolsta by 4H-gård färdig.

Redan 1975 fick jag kontakt med bonden Åke Nilsson på Bolsta by gård. Klubben fick odla gratis på en stor åkerbit av Bolsta by. Nästan exakt samma tomtmark som idag utgör Ångelstaskolan! 1976 flyttades odlingen ut till Jällaskolan och några år senare över till Brogården mitt emot Jälla. Klubben fick där gratis hyra den lokal som idag ägs av Fåravelsförbundet. (Klubben hade 2 klubbhus några år.)

Antalet medlemmar i klubben 1974 var tolv och antalet ökade relativt långsamt fram till 1977-1978. Då började årskullarna -70/-71/-72 att komma med i klubbens verksamhet. 1978 började klubben driva fritidsgård Årstaskolan 2 kvällar i veckan. En yngregrupp på måndagar samt en äldregrupp på söndagar. Medlemsantalet steg därmed raskt upp till 200-300 medlemmar. Kring åren 78 - 84 drev klubben ett stort utbud av verksamheter: skogs dax, köks dax, ull dax, näverdax, barnfilm på 3 ställen, innebandyträning i Jällaskolans gymnasium, 4-5 veckoläger på Bäcksätters 4H-gård, veckoläger sportlovet och en sommarvecka på Pollacktorp i Dalarna.

Några år hade klubben danskurser för mellanstadieelever. Från 1978 fram till början av 90-talet hade klubben en mycket stor kontaktverksamhet med landsbygdsklubbar/skolor i Tunisien.

Mellan 1982 och 1992 reste i stort sett en grupp av barn och föräldrar årligen och besökte sina vänklubbar i Tunisien. Tunisienkontakterna genererade många ledare och mycken verksamhet i anslutning till intjänande av pengar till Tunisiengruppernas resor: pappersinsamling, insamling av plastsäckar, torgdagar, julmarknader osv. De 6-7 sista resegrupperna samlade in omkring 100 000 till 150 000 per år!

Daglägerverksamhet på sommarloven kom igång 1979. I dag är det en i hög grad etablerad, uppskattad och välkänd verksamhet i hela Uppsala.

Ett andra stort kännetecken för klubbperioden är medlemmarnas deltagande i den verksamhet Uppsala läns 4H och Uppsala 4H-krets drev. Årskullarna -70 till -75 åkte varje år på 4H-länets föreningskunskapsutbildningar: grundkurserna, aspirantkurserna och klubbledarkurserna. Under nära 10 år utgjorde deltagarna från Årsta den största gruppen på kurserna.

Klubben utgjorde även den största gruppen på innebandycuperna, läns-tävlingarna i friidrott osv.

"4H-gårdsperioden": från - 89

Det föreligger naturligtvis ingen skarp gräns mellan "perioderna" men efter 1989 blev det allt svårare att få de yngre medlemmarna att engagera sig för andra verksamheter än de med djuren på Bolsta by 4H-gård - speciellt naturligtvis kaninerna och hästarna.

1989 sade jag ja till att ta emot 9 shetlandspionyer från Västergötland till Bolsta by. Samma år flyttade Aina och Sven med ett reducerat antal av sina kaniner till Bolsta by. Sven och Aina hade jag träffat på kaninutställningar under 80-talet. Kaninutställningar som klubbens dåvarande kaninägare ställde ut sina kaniner på. Sven och Aina hade tänkt att helt sluta med kaninuppfödning på sitt torp i Östuna och flytta in till sin lägenhet i Uppsala. Jag gjorde upp med Sven och Aina att de skulle kunna fortsätta att ha egen uppfödning i liten omfattning på Bolsta by om de hjälpte till att ha tillsyn av speciellt klubbmedlemmarnas kaninhållning.

Under "klubbperioden" var en ganska stor grupp föräldrar med som ledare. Efter 1989 "försvann" föräldrarna som ledare. Under 90-talet tog klubbens äldre medlemmar över som ledare för verksamheterna - dagläger, hästkurser osv. Under 80-talet skötte föräldrar upprustningen och underhållet av gårdens stängsel, byggnader mm. Under 90-talet har det allt mer blivit kommunala arbetslag som sköter upprustningsarbetena.

Under 80-talet fram till 1993-1994 var kommunens fastighetskontor klubbens motpart. Personalen på fastighetskontoret var endast intresserad av klubben som förhyrare. 1998 fördes Bolsta by över till Tekniska kontoret och gårdsfogden. 4H-gården kom med i gruppen arrendjordbruk men mest intressant är att 4H-gårdarna nu räknades in i samma grupp som kommunens 2 stora friluftsanläggningar Fjällnora och Hammarskog. Gårdsfogden har stort intresse för att påverka och stödja 4H-gårdarna med investeringar och arbetslag och att få tyngre upprustningsarbeten gorda. Under 90-talet har arbetet på gårdens upprustning och utveckling intensifierats. Gården har blivit den allt överskuggande utgångspunkten för medlemmarnas aktiviteter.

I dag fokuserar vi hårt på utveckling av gården som besöksgård för olika grupper samt förstås som bas för aktiviteterna med barn och ungdomar, dvs Årsta 4H-klubbs medlemmar.

Årsta 4H-klubb har under hela 90-talet hållit platsen som Sveriges största 4H-klubb både i medlemsantal och antal aktiviteter.

1998 nåddes högsta medlemsantalet hittills - 950 medlemmar! Samma år gick Årsta innebandy-klubb ur Årsta 4H-klubb. Medlemsantalet sjönk därmed med 150. I dag ligger vi på omkring 600-700 medlemmar.

Mycket upprustning har under 90-talet gjorts av gårdens stängsel och hus. 1996 blev klubbhuset dubbelt så stort genom en tillbyggnad för 450 000 kr.

I dag är vi i hög grad inriktade på förändringar och skötsel av gårdens yttre miljö likväl som av dess byggnader. Förhoppningsvis tillstyrker Uppsala kommun ett bidrag på 2 miljoner för byggande av ett nytt stall. Vi har mycket stort behov av just ett nytt stall.

Dagens verksamhet i klubben och på gården kan du själv "läsa dig till" på denna hemsida du befinner dig nu.

Göran Grönvall

Grundare av Årsta 4H-klubb och gårdsföreståndare på Bolstaby 4H-gård fram till 2007